

Mottagare
Regionstyrelsen

Uppdrag. Beskrivning och plan för hur Region Gotland kan förebygga och stärka motståndskraften mot organiserad brottslighet

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag (RS 2023-10-31 § 336) att återkomma till regionstyrelsen med en beskrivning och plan för hur Region Gotland kan förebygga och stärka motståndskraften mot organiserad brottslighet. Tjänsteskrivelsen utgår från Ekobrottsmyndighetens definition där organiserad brottslighet beskrivs, inte som ett specifikt avgränsat område utan snarare som ett samlingsnamn för brottslighet där minst två personer varaktigt över tid begår allvarliga brott i samarbete, i syfte att uppnå ekonomisk vinst eller skaffa sig makt och där brottsligheten ofta också kännetecknas av otillbörlig påverkan, hot och våld, komplexa upplägg och affärsmässiga strukturer. Alla Region Gotlands verksamheter berörs och arbetet med att förebygga och stärka organisationens motståndskraft mot organiserad brottslighet förutsätter också att respektive verksamhet själv äger frågan om att identifiera risker och behov av åtgärder i det egna arbetet.

På nationell nivå samverkar ett flertal statliga myndigheter för att motverka organiserad brottslighet. De allvarligaste hoten i den senaste gemensamma lägesbilden från år 2023 bedöms vara; ekonomisk brottslighet som ett allt viktigare inslag i organiserad brottslighet, den geografiska utbredningen av organiserad brottslighet och dess påverkan på lokalsamhället, den globala brottsarenan och otillåten påverkan. Det finns också en ny nationell strategi mot organiserad brottslighet som tar sikte mot fem mål;

- att stoppa kriminella karriärer
- att minska tillgången på illegala vapen och explosiva varor
- att slå sönder den kriminella ekonomin
- att bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan
- att säkerställa tillförlitliga identiteter och en effektiv informationsförsörjning.

Kunskapen om utbredningen av den organiserade brottsligheten, på Gotland som plats och i Region Gotland, är idag begränsad. Det har gjorts internt arbete i enskilda verksamheter som, även om det inte skett primärt utifrån perspektivet organiserad brottslighet, har bäring på organisationens motståndskraft mot sådan brottslighet exempelvis en intern granskning 2022 med fokus på välfärdsbedrägerier, arbete kring interna rutiner, tillsättningen av en visselblåsarfunktion som håller i det interna antikorrupsionsarbetet och grundläggande information till samtliga chefer avseende välfärdsbrott.

Det pågår också flera arbeten som har bäring på området. Här kan nämnas det arbete som sker inom ramen för den brottsförebyggande samverkansstrukturen, påbörjad uppbyggnad av internt stöd kopplat till välfärdsbrottslighet och uppstart av samverkan med statliga myndigheter på ön. Från organisationen kommer signaler om behov av kunskapshöjande insatser och övergripande samordning och vägledning. Bedömningen är att det finns insatser som skulle kunna göras på regionövergripande nivå, som både stärker organisationen som helhet och skapar förutsättningar för enskilda förvaltningar att komma vidare i sitt arbete. Det omfattar bland annat en ordentlig genomlysning av organisationen, kunskapshöjande insatser och arbete kring övergripande riktlinjer.

Ärendebeskrivning

Regiondirektören har fått i uppdrag (RS 2023-10-31 § 336) att återkomma till regionstyrelsen med en beskrivning och plan för hur Region Gotland kan förebygga och stärka motståndskraften mot organiserad brottslighet. Eftersom organiserad brottslighet inte kan avgränsas till en specifik typ av brottslighet ges inledningsvis en definition av begreppet. Därefter ges en kort beskrivning av det nationella perspektivet liksom en översiktlig beskrivning av Region Gotlands aktuella arbete och behov kopplat till dessa frågor. Avslutningsvis förs en diskussion kring hur det övergripande arbetet i Region Gotland skulle kunna utvecklas för att stärka organisationens motståndskraft mot organiserad brottslighet.

Då en stor del av det faktiska arbetet behöver utföras av de enskilda förvaltningarna, som har kommit olika långt i arbetet, har det inte bedömts möjligt att ta fram en samlad och konkret plan för hur arbetet i respektive verksamhet bör bedrivas. De insatser som presenteras på övergripande nivå bedöms dock kunna skapa förutsättningar för förvaltningarnas utveckling av det egna arbetet och därmed på sikt stärka arbetet över hela linjen.

Organiserad brottslighet

Definitionen av organiserad brottslighet kan se olika ut beroende på i vilket sammanhang begreppet används. Denna tjänsteskrivelse utgår från Ekobrottsmyndighetens definition där organiserad brottslighet beskrivs, inte som ett specifikt avgränsat område utan snarare som ett samlingsnamn för brottslighet där minst två personer varaktigt över tid begår allvarliga brott i samarbete, i syfte att uppnå ekonomisk vinst eller skaffa sig makt. Det kan handla om en mängd olika brottstyper, allt från narkotikabrott till miljöbrott och ekonomisk brottslighet, där brottsligheten ofta också kännetecknas av

otillbörlig påverkan, hot och våld, komplexa upplägg och affärsmässiga strukturer.

Av definitionen följer att alla Region Gotlands verksamheter är berörda. Arbetet med att förebygga och stärka organisationens motståndskraft mot organiserad brottslighet behöver därmed ske på bred front och förutsätter att respektive verksamhet själv äger frågan om att identifiera risker och behov av åtgärder i det egna arbetet.

Myndighetsgemensam lägesbild 2023

På nationell nivå samverkar sedan 2009 ett flertal statliga myndigheter för att motverka organiserad brottslighet. Under de senaste åren har två, sannolikt systemhotande, fenomen av ekonomisk brottslighet identifierats. Den ena är kriminella nätverks angrepp på välfärden och det andra är att allt fler kriminella aktörer engagerar sig även i den legala sfären (bolag) för att vidga sin kriminella verksamhet. Inom ramen för den myndighetsgemensamma satsningen tas vartannat år en lägesbild fram. I den senaste lägesbilden från 2023 anses de allvarligaste hoten vara följande:

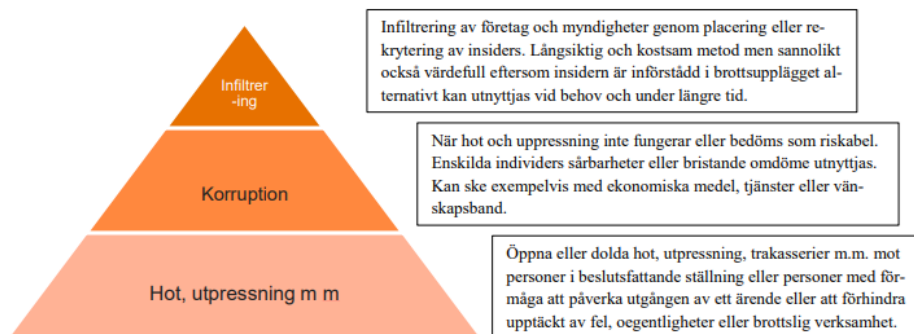
Ekonomisk brottslighet är ett allt viktigare inslag i organiserad brottslighet. Ekonomisk brottslighet har blivit en allt viktigare del av den organiserade brottsligheten och kunskapen hos kriminella aktörer ökar när det gäller brottsupplägg där näringsverksamhet i form av företag, föreningar och stiftelser används som brottsverktyg. Ekonomisk brottslighet omfattar en lång rad olika brottsliga aktiviteter som ofta kombinerar lagliga och illegala transaktioner. Det har troligen skett en expansion av brottsligheten. Om staten hittills varit det huvudsakliga målet angrips nu även kommuner och regioners välfärdsutbetalningar, exempelvis till vårdcentraler, HVB-hem (hem för vård eller boende), skyddade boenden och familjehem. Felaktig förskrivning har identifierats som ett stort riskområde.

Den geografiska utbredningen av organiserad brottslighet och dess påverkan på lokalsamhället. Flera kriminella entreprenörer söker nya marknader utanför storstadsområdena. Utvecklingen belyser även vikten av att upprätthålla förmågan att motverka framväxten av organiserad brottslighet även på mindre orter där myndighetsnärvaron och resurserna är mer begränsade än i storstadsregionerna.

Den globala brottsarenan. Den gränsöverskridande utbredningen av organiserad brottslighet ökar risken för inblandning av främmande makt som utnyttjar kriminella aktörer för att främja sina intressen. Den rysktalande organiserade brottsligheten har exempelvis pekats ut som ett utrikespolitiskt redskap som kan utnyttjas i underrättelsesammanhang och för att utöva politiskt och ekonomiskt inflytande.

Otillåten påverkan. Den organiserade brottsligheten utgör ett hot mot vårt demokratiska samhälle. En av de allvarligaste komponenterna i denna hotbild är då medarbetare inom kommunal och statlig förvaltning, politiska organ på lokal och nationell nivå samt det privata näringslivet utsätts för otillåten påverkan som syftar till att påverka bland annat det politiska beslutsfattandet

och att direkt eller indirekt påverka myndighetsutövning. Otillåten påverkan kan ses som en pyramid bestående av olika steg som speglar kriminella aktörers avsikt, förmåga och handlingsutrymme.

Figur 1. Olika former av otillåten påverkan. Ju högre upp i pyramiden, desto mer resurskrävande och långsiktig strategi krävs från avsändarens sida.

I flera regioner har de kriminella nätverkens förmåga blivit tydligare i fråga om att utnyttja insiders i legala verksamheter såsom banker, myndigheter och låneinstitut. Även vårdsektorn är drabbad. Brister har även identifierats inom kommunal förvaltning exempelvis i fall där personer har attesterat varandras fakturor och i fall med omfattande problem med bland annat felaktiga bygglov.

Nationell strategi mot organiserad brottslighet

Regeringen presenterade den 14 mars 2024 en ny strategi (Skr. 23/24:67) *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*, den första nationella strategin i sitt slag. Strategin tar sikte mot fem mål:

Stoppa kriminella karriärer handlar såväl om ett brett förebyggande socialt arbete som om riktade insatser mot personer som befinner sig i riskzonen för att hamna i kriminalitet och åtgärder för att förebygga återfall i brott där kriminaliteten väl är ett faktum.

Minska tillgången på illegala vapen och explosiva varor är ett viktigt led i att försvåra för de kriminella nätverken att begå grova våldsbrott. Målet handlar därför om att minska tillgången på vapen och explosiva varor.

Slå sönder den kriminella ekonomin handlar om att strypa det ekonomiska inflöde som den organiserade brottsligheten behöver för att kunna bygga sin verksamhet, vilket bland annat innefattar att offentliga medel inte ska betalas ut på felaktiga grunder och att bekämpa den narkotikarelaterade brottsligheten.

Bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan handlar om att det offentliga beslutsfattandet inte får påverkas av till exempel hot eller löften om personliga

fördelar, men också att motverka att insiders och infiltratörer kan påverka offentlig verksamhet.

Säkerställa tillförlitliga identiteter och en effektiv informationsförsörjning fokuserar på vikten av att få fram ett system med tillförlitliga identiteter som inte ska kunna utnyttjas för olika former av missbruk och brottslighet, liksom att myndigheter och andra relevanta aktörer måste ha en effektiv informationsförsörjning i syfte att förebygga och utreda brott.

Två av dessa målområden, *Stoppa kriminella karriärer* och *Slå sönder den kriminella ekonomin* är särskilt relevanta för den lägesbild som i år tagits fram inom det brottsförebyggande arbetet på Gotland (se nedan underrubriken *Pågående arbete*) och arbetet med att ta fram förslag på åtgärder kopplade till lägesbilden pågår.

Region Gotlands arbete mot organiserad brottslighet

Gotland är än så länge förskonat från den våldsvåg som vi de senaste åren sett i stora delar av landet och som många gånger är kopplad till den organiserade brottsligheten. Däremot vet vi ganska lite om i vilken utsträckning annan organiserad brottslighet förekommer, både inom Region Gotland och på ön som helhet. Det har gjorts internt arbete i enskilda verksamheter som, även om det inte skett primärt utifrån perspektivet organiserad brottslighet, har bäring på organisationens motståndskraft mot sådan brottslighet.

Genomfört arbete

Nedan redovisas det arbete som tidigare genomförts inom Region Gotland, som bedöms ha bäring på organisationens motståndskraft mot organiserad brottslighet. Detta utesluter inte att det också utförts annat arbete som inte fångats upp inom ramen för detta uppdrag.

Intern granskning. Under 2022 gavs KPMG i uppdrag att göra en revision av Region Gotlands förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier avseende assistansersättning, försörjningsstöd och föreningsbidrag.

Den sammanfattande bedömningen av revisionen var att regionstyrelsen och socialnämnden, i samband med att de genomför riskanalyser och som en del i att upprätta internkontrollplanen, särskilt bör lyfta in risken för förekomst av välfärdsbrott i syfte att öka medvetenheten om risken för förekomst av välfärdsbrott. Riktlinjer och rutiner bör också med jämna mellanrum ses över och uppdateras så att de i högre grad tar hänsyn till risken för förekomst av välfärdsbrott.

De kontrollaktiviteter som vid tiden för revisionen genomfördes inom områdena föreningsbidrag, assistansersättning och försörjningsstöd bedömdes ändamålsenliga, dock med uppmaningen att löpande värdera dessa utifrån den samlade nationella erfarenheten kring risker kopplade till välfärdsbrott. Vidare bedömdes att kompetensutveckling inom området oegentligheter och välfärdsbrott bör inarbetas i kompetensutvecklingsplaner för berörda medarbetare, men även för berörda förtroendevalda.

Utifrån revisionens bedömningar och slutsatser rekommenderades regionstyrelsen, som ytterst ansvarig för en tillräcklig intern kontroll, att:

- uppdra åt övriga nämnder att i samband med att de genomför sina riskanalyser särskilt beakta risken för oegentligheter och välfärdsbrott.
- tillse att regionstyrelseförvaltningen har aktuella styrdokument och riktlinjer .
- tillse att fenomenet välfärdsbrott hanteras inom ramen för de utbildningar som erbjuds medarbetare och förtroendevalda.

Vidare rekommenderades regionstyrelsen och socialnämnden att:

- årligen uppdatera riktlinjer och rutiner så att de är anpassade till de risker som berörda verksamheter har att förhålla sig till i sin handläggning och uppföljning av enskilda ärenden och verksamheter
- under 2023 särskilt informera sig om hur förvaltningen arbetar med att förebygga och upptäcka risker för välfärdsbrott som en del i respektive nämnds egna interna kontroll.

Interna rutiner

Vintern 2023 gjorde regionstyrelseförvaltningen en intern kartläggning av det brottsförebyggande arbetet i förvaltningarna. I kontakten med de olika förvaltningsrespresentanterna lyftes flera gånger befintliga rutiner som en del av arbetet. Av det som kommit fram i nämnda kartläggningsarbete kan nedan vara relevant att nämna. I detta sammanhang tas inte ställning till om rutinernas efterlevnad.

- Regelbundna slumpmässiga kontroller görs av ärenden om försörjningsstöd där upptäckta fall av misstänkt bidragsfusk anmäls.
- Från och med november 2021 betalas ingen assistansersättning ut till assistansbolag utan giltigt tillstånd. Det finns även en rutin i flera steg för hur inkomna fakturor ska kontrolleras innan de översänds till slutattest.
- Rutin finns för sammansättning av rekryteringsgrupp vid anställningsprocesser, i samarbete med organisationens visseblåsarfunktion, för att motverka jäv.
- Rutin finns för säkerhetskontroller vid tillsättning av vissa tjänster, inklusive bakgrundskontroller och kontroll av arbetstillstånd där det är aktuellt. Utdrag ur belastningsregistret krävs inför anställning inom skola, vård och omsorg. Vid referenstagnning ska fråga om eventuella oegentligheter ställas. ID- kontroll och kontroll av personbevis genomförs vid erbjudande av anställning. Rekryterande chefs ansvarar för att genomföra kontrollerna.
- Vid attestering av fakturor tillämpas tvåfaktorsattestering.

Visseblåsarfunktionen i Region Gotland tillkom 2022 och har i uppdrag att handlägga anmälningar vid misstanke om oegentligheter begångna inom en verksamhet som Region Gotland ansvarar för. Det kan handla om exempelvis

mutor, bedrägerier, jäv eller tjänstefel. I uppdraget ingår även förebyggande arbete såsom antikorruption och att Region Gotland har ett system som säkerställer att inte brott uppstår internt, tex utbetalning till medarbetare. Inom ramen för funktionen har även en intern enkätundersökning till samtliga medarbetare, om otillbörlig påverkan, genomförts. Resultatet visade att kunskapen om dessa frågor inom organisationen generellt är ganska låg.

Kompetenshöjande insats till chefer. Den 9 februari 2024 kallades samtliga Region Gotlands chefer till ett chefsforum med tema Valfärdsbrottslighet. Förmiddagen gav en grundläggande information om valfärdsbrottslighet och hur det kan yttra sig i olika verksamheter, både kommunala och regionala.

Riktlinjer föreningsbidrag. Regionstyrelseförvaltningen har, efter uppdrag från regionfullmäktige, reviderat de gällande bestämmelserna för bidragsutbetalningar, då det identifierats brister bland annat vad gäller rutiner för uppföljning av utbetalda bidrag. Ett nytt och mer proaktivt stödsystemet för utbetalningar av föreningsstöd trädde i kraft den 1 oktober 2024.

Pågående arbete

I dagsläget pågår ett antal arbeten på övergripande nivå som kan anses stärka regionens motståndskraft mot organiserad brottslighet. Därutöver kan nämnas att det även pågår enskilt arbete i till exempel socialförvaltningen, där valfärdsbrottslighet tagit plats i intern riskanalys och kontrollplan, och där flera andra förvaltningar också börjat få upp frågan på agendan. Pågående insatser på övergripande nivå beskrivs här översiktligt.

Lägesbild brottsförebyggande arbete. I enlighet med lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete har regionstyrelseförvaltningen, i samarbete med Polisområde Gotland och Länsstyrelsen Gotland samt i dialog med ett nyinrättat strategiskt råd, tagit fram en lägesbild kopplad till det brottsförebyggande arbetet. Lägesbildens innehåller två huvudrubriker, varav en är *Organiserad brottslighet*. Under denna rubrik lyfts ett antal problemområden i det gotländska samhället som, om de inte hanteras, kan bli en grogrund för den organiserade brottsligheten. I dagsläget arbetar ett antal arbetsgrupper med att analysera dessa problemområden, i syfte att en plan för relevanta åtgärder därefter ska tas fram.

Internt stöd kring valfärdsbrottslighet. Utifrån den lägesbild som tagits fram har samtliga förvaltningar i uppdrag att inför verksamhetsplan 2025 beskriva hur de arbetar förebyggande för att stärka Region Gotlands motståndskraft mot organiserad brottslighet. För att stödja förvaltningarna i arbetet med att utveckla det förebyggande arbetet mot valfärdsbrottslighet har regionstyrelseförvaltningen byggt upp en sida och en medarbetargrupp på intranätet. Syftet är att på ett enkelt sätt samla och tillgängliggöra information och stödmaterial som förvaltningarna kan ta del av. I stödet ingår att regionstyrelseförvaltningen omvärldsbevakar området via SKRs två nätverk för valfärdsbrottslighet, ett för region och ett för kommun.

Regionstyrelseförvaltningen arbetar i dagsläget också med att kunna erbjuda samtliga förvaltningar en digital nanoutbildning via Stiftelsen Tryggare Sverige, vilket också är tänkt att kunna ingå som en aktivitet i förvaltningarnas verksamhetsplan 2025-2029.

Statlig samverkan mot kriminell ekonomi. Länsstyrelsen på Gotland sammankallade i slutet av 2023 de statliga myndigheterna på ön, i syfte att få en bild av hur arbetet mot kriminell ekonomi ser ut. Ytterligare möten har därefter ägt rum. Regionstyrelseförvaltningen har deltagit vid två tillfällen under 2024. Deltagande aktörer är eniga om behovet av att fortsatt träffas två gånger per år för att dela erfarenheter och information på övergripande nivå. Länsstyrelsen sammankallar det övergripande forumet. Därutöver finns behov av samverkan även på mer operativ nivå, där arbetet successivt behöver byggas upp. Region Gotland deltar där det bedöms lämpligt.

Identifierade behov

Under perioden november 2023 till september 2024 har regionstyrelseförvaltningen vid fler olika tillfällen haft kontakt med representanter för de olika förvaltningarna, där frågan om framförallt välfärdsbrottslighet och mutor, jäv och korruption varit på tal. Det bedöms utåt sett finnas en allmän föreställning om att Region Gotland, såväl som Gotland som plats, inte i någon större utsträckning är utsatt för dessa företeelser och att vi har interna kontroller och riktlinjer i våra verksamheter men också en social kontroll utifrån vår litenhet, som gör att problem som dessa inte kan få fäste här. Samtidigt har en intern undersökning kring mutor, jäv och korruption genomförts som visade att det finns en utbredd uppfattning bland medarbetare att detta förekommer. Det är här viktigt att påtala att mutor, jäv och korruption inte är likställt med organiserad brottslighet, men där det ena förekommer finns också risk eller grogrund för det andra.

Vad gäller arbetet med välfärdsbrottslighet, som inte heller är likställt med organiserad brottslighet men som är en viktig del av den typen av brottslighet, är det tydligt att olika förvaltningar kommit olika långt i arbetet. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och socialförvaltningen, som är två av de förvaltningar som kan vara särskilt utsatta för välfärdsbrott, har båda påbörjat ett arbete men uttrycker samtidigt ett behov av regionövergripande samordning och en önskan om någon form av internt nätverk inklusive stöd kring hur ett arbete mot välfärdsbrottslighet kan eller bör startas upp. I flera förvaltningar finns behov av ökad kunskap om hur den egna verksamheten kan vara berörd och att få vägledning för att kunna komma igång med ett systematiskt arbete.

Möjliga åtgärder framåt

Arbetet mot organiserad brottslighet måste ske på olika nivåer, både i samhället i stort och internt inom organisationen. Åtgärder som avser samhället i stort, såsom narkotikaförsäljning och unga som insocialiseras i nätverksmiljöer, omhändertas inom ramen för den brottsförebyggande samverkansstrukturen som regionstyrelseförvaltningen processleder. Där pågår ett aktivt arbete. Nedan diskuteras möjliga insatser med inriktning på det interna arbetet, utöver

de rekommendationer som KMPG gjorde vid revisionen 2022 och som fortfarande bedöms vara relevanta. Det ska dock inte ses som någon uttömmande beskrivning av möjliga insatser.

Genomlysning av organisationen för att skapa en tydlig bild av nuläget vad gäller kunskapsnivå, befintliga riktlinjer och så vidare, inklusive eventuella brister att jobba vidare med. Detta skulle kunna ge förvaltningarna vägledning i vilka frågor det fortsatta arbetet i första hand behöver fokusera på.

Regionstyrelseförvaltningen har varit i kontakt med en möjlig utförare av en sådan genomlysning och avser att under hösten 2024 ansöka om ekonomiska medel för att kunna genomföra en sådan insats.

Kunskapshöjande insatser till berörda medarbetare kring frågor som kopplar till organiserad brottslighet, såsom otillbörlig påverkan och korruption och välfärdsbrottslighet. Grundläggande kunskap är avgörande för att medarbetare ska kunna identifiera risker i det dagliga arbetet.

Regionstyrelseförvaltningen arbetar i dagsläget för att dels kunna erbjuda en grundläggande utbildning för välfärdsbrottslighet, dels att få in en digital utbildning kring anti-korruption i kompetensportalen. Förvaltningarna behöver därefter se till att berörda medarbetare tar del av dessa utbildningar.

Riktlinjer kring hur och när polisanmälan ska göras saknas på många håll i organisationen. I dialog med polisen framgår att det finns en stor variation i hur olika verksamheter hanterar frågan om polisanmälan. När incidenter inte polisanmäls medför det också att den statistik som senare ligger till grund för kartläggning och lägesbilder blir missvisande och att uppföljning kan försvåras.

Anta nya riktlinjer för mutor, jäv och korruption. Riktlinjer finns idag i Region Gotland men behöver uppdateras. Regionstyrelseförvaltningen har under 2024 arbetat fram ett nytt förslag till riktlinjer som nu är under beredning.

Incidentrapporteringsystem för att rapportera avvikelser som till exempel hot och våld mot medarbetare, misstänkta oegentligheter, välfärdsbrott och liknande, möjliggör en regionövergripande lägesbild som kan analyseras och följas upp. I dagsläget saknas ett sådant rapporteringssystem. Ibland omnämns systemet RiTiSk gällande avvikelser, men detta avser endast arbetsmiljöfrågor och tjänar inte som ett incidentrapporteringsystem i den mening som här avses.

Systematiskt arbetsmiljöarbete är av vikt även i arbetet mot organiserad brottslighet, i den meningen att nöjda och trygga medarbetare minskar risken för mutor och korruption och förbättrar förutsättningarna för att medarbetare ska våga anmäla till exempel brister eller utsatthet.

Bedömning

Den aktuella nationella myndighetsgemensamma lägesbilden av organiserad brottslighet lyfter fram att ekonomisk brottslighet har blivit en allt viktigare del av den organiserade brottsligheten och att den brottsliga verksamheten omfattar såväl illegala som legala upplägg och att kommuner och regioner i allt högre utsträckning blivit måltavlor. Aktörerna bakom den organiserade

brottsligheten börjar även alltmer söka sig utanför storstadsområdena, till mindre orter. Denna brottslighet bedöms vara ett hot mot vårt demokratiska samhälle, i synnerhet när medarbetare inom kommunal och statlig förvaltning, politiska organ på lokal och nationell nivå samt det privata näringslivet utsätts för otillåten påverkan som syftar till att påverka bland annat det politiska beslutsfattandet och att direkt eller indirekt påverka myndighetsutövning.

Av detta följer att det vore naivt att tro att Gotland som plats och Region Gotland som organisation inte är utsatt för organiserad brottslighet i olika former, även om omfattningen möjligen är mindre än i storstadsregionerna. Region Gotlands arbete för att motverka organiserad brottslighet bedöms därför vara angeläget. Arbetet behöver fokusera på samtliga delar av det kommunala och det regionala uppdraget och omfatta allt från arbetsmiljö, rekryteringar och konsultuppdrag, upphandlingar och avtal, riktlinjer för representation till bidragsbrott, felaktiga utbetalningar och antikorrupsionsarbete.

Regeringens nya nationella strategi mot organiserad brottslighet lyfter fram fem mål, varav de som framförallt kan vara relevanta att nämna i detta sammanhang är; *Stoppa kriminella karriärer*, *Slå sönder den kriminella ekonomin* och *Bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan*. Den lägesbild som tagits fram inom ramen för den brottsförebyggande samverkansstrukturen träffar samtliga dessa mål. Det arbete som krävs för att stoppa kriminella karriärer och att slå sönder de delar av den kriminella ekonomin som är kopplade till narkotikaförsäljning, kan till stor del omhändertas inom det brottsförebyggande arbete som redan sker i samverkan med Länsstyrelsen och Polisområde Gotland, såväl som med andra samhällsaktörer. Genom att dessutom stärka det interna arbetet mot organiserad brottslighet kan vi i ännu högre utsträckning arbeta mot dessa mål.

Att ta fram en regionövergripande plan för att stärka organisationens beredskap gällande organiserad brottslighet förutsätter att förvaltningarna har en grundläggande kunskap om brottslighetens karaktär och hur den kan ta sig uttryck i förhållande till den egna verksamhetens uppdrag. Den verksamhetsspecifika kunskapen som krävs finns redan i organisationens olika delar. Däremot bedöms det på flera håll saknas tillräcklig kunskap om den organiserade brottsligheten för att kunna skapa en bild av potentiella brister och sårbarheter inom det egna verksamhetsområdet. På de håll i organisationen där arbetet har kommit längre finns andra behov, som till exempel övergripande samordning. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det finns regionövergripande åtgärder som skulle kunna göras, som både stärker det förebyggande arbetet på övergripande nivå och ger bättre förutsättningar för förvaltningarna att framöver kunna ta fram åtgärder på verksamhetsnivå.

I dagsläget arbetar regionstyrelseförvaltningen för att under det kommande året kunna genomföra ett antal övergripande insatser; genomlysning av organisationen, utbildningssatsningar riktade mot välfärdsbrottslighet och anti-korruption, förslag till nya riktlinjer avseende bland annat mutor, jäv och korruption. Därutöver bedöms det avgörande att varje enskild förvaltning

aktivt arbetar för att öka kunskapen och identifiera utvecklingsbehov i det egna arbetet.

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör